Załącznik do Uchwały Nr
XLV/435/10
Rady Gminy Zabierzów
z dnia 26 lutego 2010 r.

GMINNY SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA ROK 2010

Wstęp

Rodzina to jedna z najważniejszych wartości w życiu każdego człowieka. W rodzinie przychodzimy na świat, zdobywamy pierwsze doświadczenia, dojrzewamy i dorastamy, przede wszystkim zaś uczymy się kochać i jak być kochanym. To ona kształtuje naszą osobowość, charakter, wartości, ideały i poglądy. Nie bez powodu więc większość z nas kojarzy dom rodzinny z miłością, bezpieczeństwem, opieką i wsparciem. Jej wartości nie da się przecenić, a znaczenia wyolbrzymić, jest czymś tak naturalnym i powszechnym, że trudno nam sobie bez niej wyobrazić życie społeczne. Tym bardziej niepokoi sytuacja, gdy rodzina przestaje spełniać swoje podstawowe funkcje i zadania. Dzieje się tak w szczególności gdy zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domową bez wątpienia należy zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej, które w sposób szczególny piętnują całą rodzinę. W świetle prawa za przemoc uznaje się „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą." Dlatego należy pamiętać, że przemoc jest przestępstwem ściganym przez prawo.

1. **Prawo wobec przemocy w rodzinie**

Najważniejszym dokumentem w ustawodawstwie polskim, ustanawiającym podstawowe prawa człowieka jest **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej** z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.). Rozdział drugi pt. „Wolności, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela" reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne. Konstytucja przyznaje każdemu prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Kolejnym dokumentem regulującym działania dotyczące przemocy w rodzinie jest **ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493).** Definiuje ona pojęcie przemocy w rodzinie, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec sprawców przemocy. Na samorząd gminny ustawa nakłada szereg obowiązków, w tym utworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W związku z tym, iż przemoc występuje bardzo często w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym kwestie przemocy reguluje również **ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. w Dz. U. z 2007 r., Nr 70, poz. 473, ze zm.).** Jako jeden ze sposobów przeciwdziałania alkoholizmowi przedstawia przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Nakłada ona

na samorząd gminny obowiązek udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej oraz obrony przed przemocą w rodzinie.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. w Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, ze zm.) także określa kompetencje jednostek i pracowników pomocy społecznej, których zadaniem jest udzielanie wszelkiej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej. Przemoc w rodzinie jest jednym z powodów przyznawania pomocy społecznej.

Tworząc Gminny System Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie korzystano z dokumentu „Małopolskie instytucje wobec przemocy – zalecenia w zakresie tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i postępowania w sytuacji występowania przemocy" przygotowanego przez Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie oraz z wytycznych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej pt. „Metody udzielania wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie oraz postępowania wobec sprawców przemocy w rodzinie – zalecenia do pracy dla pracowników socjalnych".

2. **Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Zabierzów**

W statystykach Gminy Zabierzów przemoc w rodzinie jako powód przyznania pomocy społecznej pojawia się od 2004 roku. W okresie 2006 – 2008 rośnie liczba rodzin objętych pomocą z tego tytułu. W 2006 roku klienci pomocy społecznej objęci wsparciem z tytułu przemocy stanowili ponad 0,7 % (14 osób) ogółu klientów pomocy społecznej. W roku 2007 odnotowano znaczny wzrost tej grupy klientów - 3,05% ogółu klientów pomocy społecznej (35 osób). Należy przypuszczać, że znaczny wzrost skali zjawiska jest spowodowany faktem, iż coraz więcej takich zdarzeń jest ujawnianych i słabnie związane z nimi tabu – tym bardziej w sytuacji, kiedy coraz powszechniejsza jest świadomość możliwości uzyskania skutecznej pomocy.

Według danych z Komisariatu Policji w Zabierzowie, dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wynika, że w 2007 roku policjanci przeprowadzili zaledwie 11 interwencji przy użyciu procedury „Niebieskiej Karty". W roku 2008 zostało założone 20 Niebieskich Kart, a w 2009 r. liczba ta wzrosła do 53.

Także z obserwacji pracowników socjalnych wynika, że skala występowania zjawiska przemocy rośnie. W związku z podjętymi działaniami w ramach Programu w 2009 r. do Ośrodka Pomocy Społecznej zgłosiło się 59 ofiar przemocy, wobec których zostały podjęte działania w celu udzielenia wsparcia i ustalenia planu działania mającego na celu rozwiązanie problemów.

Wzrost ujawnionych aktów występowania przemocy na terenie Gminy z pewnością wynika ze zwiększającej się świadomości społeczeństwa. Przemoc przestaje być zjawiskiem tabu rodzinnego. Rodziny i osoby zaczynają głośno mówić o swoich problemach i prawach.

3. **Cel główny Systemu**

Stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w zjawisko przemocy.

Cele szczegółowe i zadania

I. Koordynacja działań lokalnych podmiotów.

1. **Zadanie 1: Stworzenie Interdyscyplinarnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.**

Cel powołania zespołu: szybsze i skuteczniejsze podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowanie i realizacja

działań pomocowych wobec ofiar przemocy w oparciu o diagnozę potrzeb.

Proponowany skład Zespołu:pracownik socjalny, policjant, pedagog, przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawiciel służby zdrowia.

Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie powołany zostanie w drodze Zarządzenia Wójta Gminy Zabierzów z imiennym wskazaniem składu oraz kadencyjności jego członków.

2. **Zadanie 2: Powołanie Gminnego Koordynatora do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**

Cel realizacji zadania:

a) kierowanie i koordynowanie prac Interdyscyplinarnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej,

b) prowadzenie rozmów z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie,

c) występowanie do Komisariatu Policji w Zabierzowie z wnioskiem o podjęcie działań interwencyjnych przez dzielnicowego lub o podjęcie innych działań prewencyjnych, w sprawach, gdzie ujawniono zagrożenie przemocą w rodzinie,

d) motywowanie i kierowanie sprawców przemocy do wzięcia udziału w kompleksowym programie korekcyjnym dla sprawców przemocy domowej organizowanym przez PCPR w Krakowie,

e) monitorowanie prowadzonych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

f) działania informacyjno-edukacyjne skierowane do ogółu społeczności lokalnej i grup ryzyka (strona internetowa, plakaty, ulotki),

g) organizacja spotkań informacyjnych z mieszkańcami Gminy,

h) organizacja szkoleń dla członków Zespołu.

Koordynatorem zostanie członek Zespołu wskazanego w Zadaniu 1. Wyznaczenia Koordynatora dokona Wójt Gminy Zabierzów w zarządzeniu o powołaniu Zespołu.

3. **Zadanie 3: Stworzenie Punktu Informacji, Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie**

Cel realizacji zadania:

a) Udzielanie wsparcia psychologicznego,

b) Udzielanie wsparcia prawnego,

c) Gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach udzielających pomocy osobom dotkniętym problemem przemocy,

d) Gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach realizujących programy terapeutyczno–korekcyjne wobec sprawców przemocy.

II. Systematyczna edukacja środowiska lokalnego, w tym przedstawicieli różnych grup zawodowych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy

1. **Zadanie 1: Przygotowanie i udostępnienie materiałów o charakterze informacyjno -**

edukacyjnym

Cel realizacji zadania:Ułatwienie dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz podniesienie wiedzy mieszkańców Gminy Zabierzów.

Realizacja zadania:

a) Rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących problemu przemocy,

b) Publikacja w prasie lokalnej informacji o systemie pomocy i wsparcia dla osób dotkniętych przemocą,

c) Udział w ogólnopolskich kampaniach przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2. **Zadanie 2: Udział w specjalistycznych szkoleniach oraz organizacja szkoleń dla osób zainteresowanych możliwością podniesienia kompetencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.**

Cel realizacji zadania:Podniesienie poziomu wiedzy specjalistów różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy.

Realizacja Zadania:

a) Gromadzenie informacji dotyczących potrzeb szkoleniowych w zakresie zjawiska przemocy domowej,

b) Udostępnianie oferty szkoleniowej różnym instytucjom,

c) Organizowanie szkoleń.

4. **Adresaci Programu**

a) Rodziny i osoby dotknięte zjawiskiem przemocy,

b) Przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami dotkniętymi przemocą (pracownicy socjalni, policjanci, pedagodzy, terapeuci, kuratorzy społeczni, pracownicy służby zdrowia,

c) Przedstawiciele władz lokalnych (radni, sołtysi).

5. **Realizatorzy programu**

a) Podmioty działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

b) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabierzowie,

c) Komisariat Policji w Zabierzowie,

d) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zabierzowie,

e) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Zabierzowie,

f) Świetlice środowiskowe

g) Szkoły na terenie Gminy Zabierzów (pedagodzy szkolni, wychowawcy),

h) Służba Zdrowia

6. **Spodziewane efekty**

a) Zmniejszenie poczucia bezradności ofiar przemocy,

b) Zwiększenie wiedzy instytucji zajmujących się przemocą w rodzinie na temat zjawiska przemocy – diagnoza rzeczywistego rozmiaru zjawiska przemocy na terenie Gminy Zabierzów,

c) Zwiększenie skuteczności działań i dostępności do instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,

d) Zwiększenie liczby osób profesjonalnie zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,

e) Pogłębienie wiedzy społecznej o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobach radzenia sobie z tym problemem,

f) Zmiana postaw społecznych wobec przemocy w rodzinie.

7. **Źródła finansowania**

a) Środki własne Gminy

b) Dotacja z budżetu Państwa, wypłacana za pośrednictwem Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego.